

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

Természeti Katasztrófák Csökkentésének Világnapja
Nemzetközi Tudományos Konferencia

Budapest, 2021. október 20.

A természeti csapásokat és az ipari baleseteket követő helyreállítás, újjáépítés gyakorlatának vizsgálata

Előadó: Dr. Ambrusz József tű. ezredes, adjunktus

*Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet
Katasztrófavédelmi Műveleti Tanszék*

Szerzői bemutatkozás

- **Dr. Ambrusz József, PhD**
- Ambrusz.Jozsef@uni-nke.hu

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézetének adjunktusa, a Katasztrófavédelmi Műveleti Tanszék megbízott tanszékvezetője.

Tanulmányai szerteágazók, 1993-ban határőr és kollégiumi nevelőtanári végzettségeket szerzett a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán, 1997-ben a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen szakokleveles humánmenedzseri képesítést szerzett.

2014-ben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem MSc Védelmi Igazgatási szakán okleveles védelmi igazgatási vezető diplomát kapott. 2019-ben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katonai Műszaki, Doktori Iskolán PhD fokozatot szerzett a „Katasztrófák következményeinek felszámolása, valamint a helyreállítás újjáépítés, vezetés-irányítási, műszaki feladatainak lehetséges megoldásai” című értekezéssel.

Előadás felépítése

Visszatekintés

1. A kárenyhítés, a kártérítés és a kártalanítás kapcsolatának vizsgálata
  2. A Kormányzati koordináció folyamatának vizsgálata
  3. Eljárási rend a magántulajdonban lévő lakóingatlanok vonatkozásában
  4. Esettanulmány és elemzés
- Összefoglalás

Előadás bevezetése

Karl Friedel festménye a komáromi földrengés által megromgált épületekről [1763]

Johann Hürlimann: Árvíz a pesti Színház-
téren [1838]

Víz alatt a város központja
[1970]

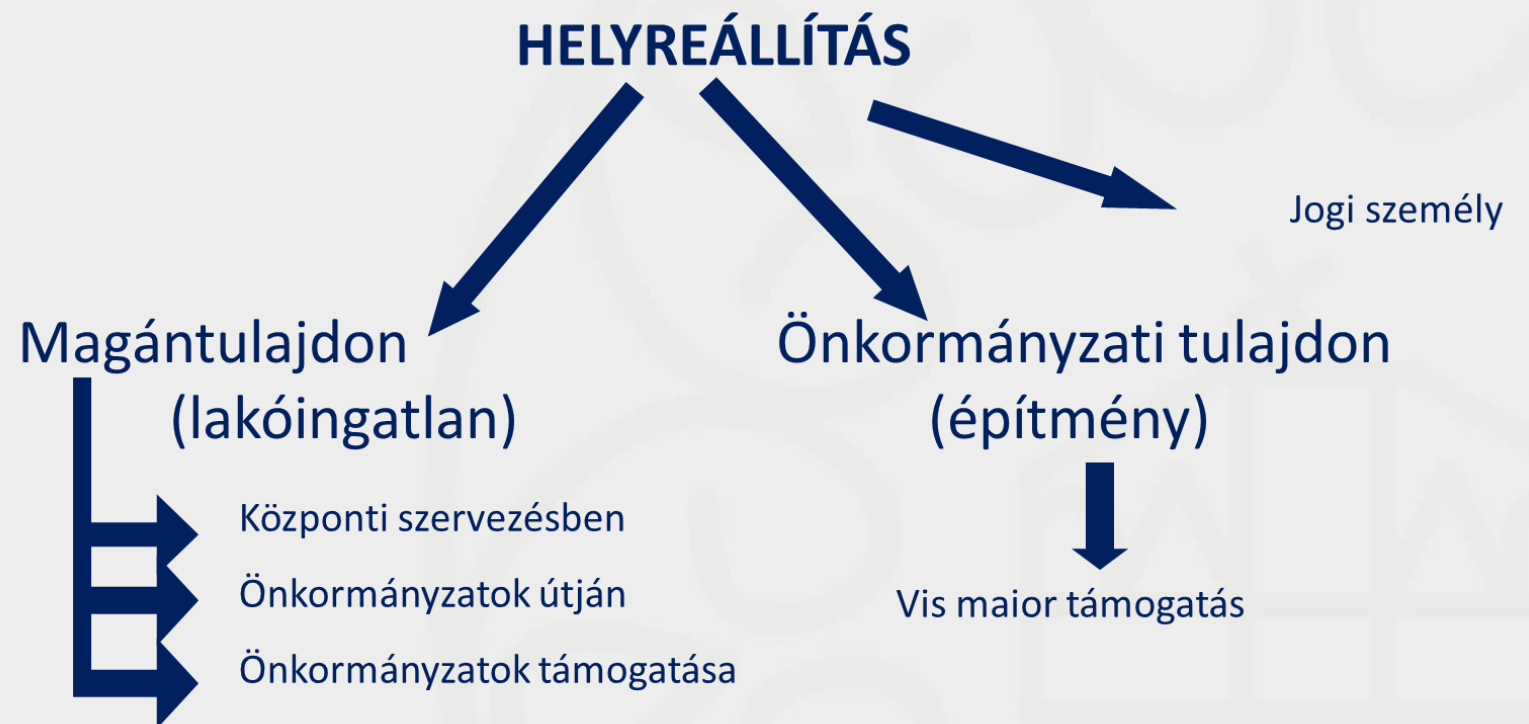
Forrás: Szegedi Somogyi
Könyvtár

Módszerek

- A témák feldolgozását primer és szekunder adatok összegyűjtésével és rendszerezésével végeztem el.
- A szekunder adatok a kárbejelentések időpontjában érvényes és azzal összefüggésben meghozott jogi szabályozókból, továbbá a kárenyhítést követő időszakban készült releváns belső adatbázis környezetből és külső adatsorokból (pl. KSH, viszontbiztosítók) származnak.
- A szekunder adatok közül több nem egyszeri és specifikus, azokat folyamatosan évente ismételni kellett. A primer adatokat személyes helyszíni és több éves szakterületi vezetői tapasztalataim is alkotják.
- A primer és szekunder adatbázisok felhasználásával, a helyreállítással összefüggő folyamatok, tevékenységek feltárását végeztem el. Ennek egyik tudományos módszertani lehetősége, a jogszabályi és a kárenyhítésre vonatkozó közjogi szabályozókban foglaltak szembeállítása, összehasonlító elemzése a bekövetkezett események és a tett intézkedések kapcsolatával, az eredményességi mutatók elemzésével.

Eredmények

Helyreállítási szempontból két fő ingatlancsoportot különböztetünk meg, a tulajdoni viszony vonatkozásában.

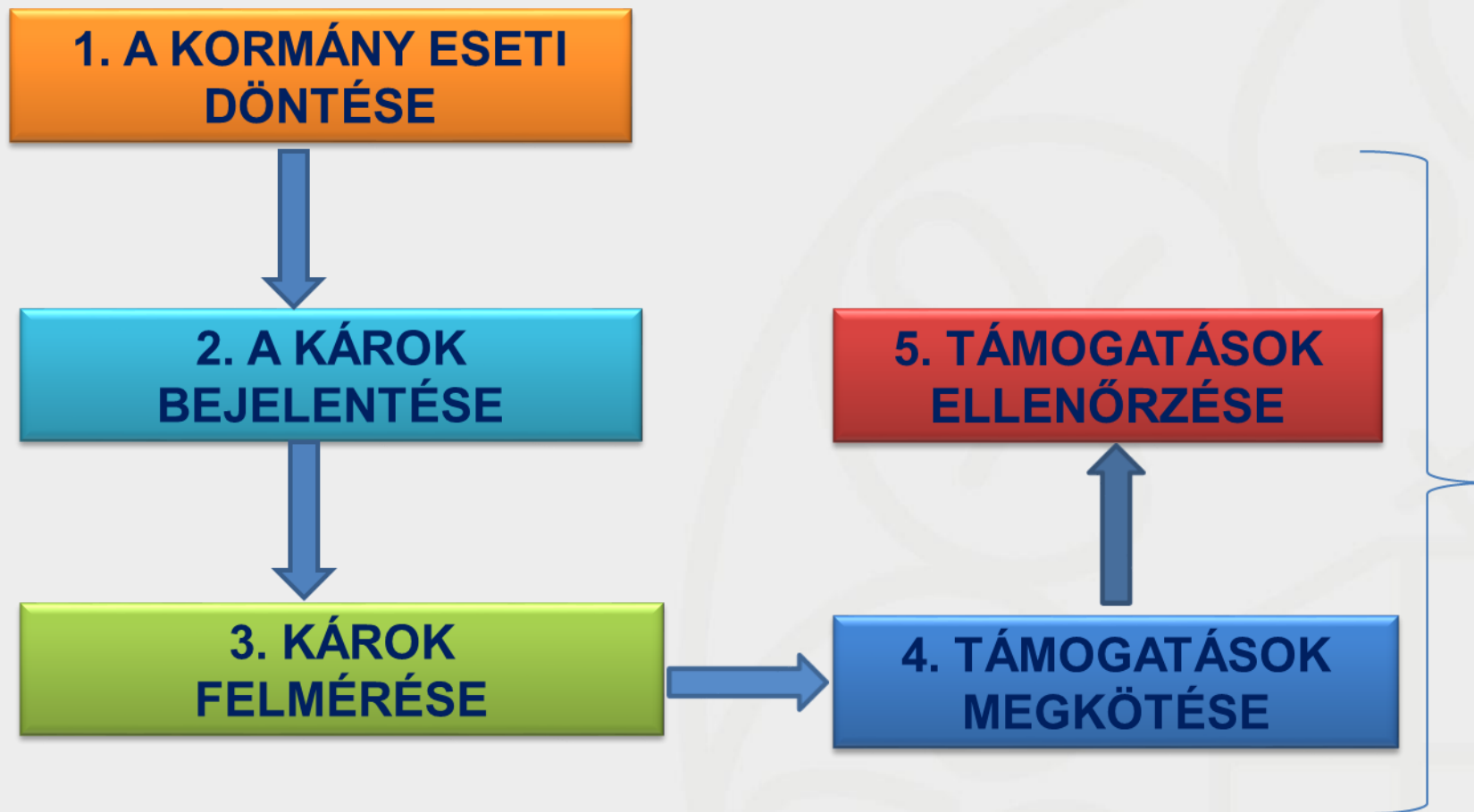

Eredmények

ÉPÍTMÉNYEKET ÉRT KÁROSÍTÓ HATÁSOK		JELLEMZŐ ÉPÜLETKÁROSODÁSOK		
Vízkar		nedvesedés	épületszerkezeti	tartószerkezeti
		penészedés, elszíneződés, fagykár	vakolat omlás, padló felduzzadás, fagykár	repedés, elmozdulás, deformálódás, állékonyságvesztés, fagykár
<i>hidrológiai</i>	talajvíz	igen	igen	lehet
	belvíz	igen	lehet	lehet
	áradás	igen	igen	igen
<i>meteorológiai</i>	csapadékvíz	igen	igen	lehet
	hóteher	nem jellemző	nem jellemző	lehet
Tűzkár		kormozódás	épületszerkezeti	tartószerkezeti
		korom lerakódás, füst általi károsodás	elszíneződés, felhólyagosodás, pikkelyesedés, deformálódás	keresztmetszet csökkenés, állékonyságvesztés, stabilitásvesztés
Földmozgás okozta kár		felületi	épületszerkezeti	tartószerkezeti
		repedés, torzulások	el/kifordulás, deformálódás	stabilitásvesztés, állékonyságvesztés
<i>geológiai (tektonikai eredetű)</i>		igen	igen	lehet
<i>geofizikai (szeizmológiai eredetű)</i>		igen	igen	lehet
Szélkár		felületi	épületszerkezeti	tartószerkezeti
		héjazati, homlokzati	tetőszerkezeti, nyílászáró	repedés, elmozdulás, deformálódás, állékonyságvesztés
<i>szélnyomás</i>		lehet	igen	lehet
<i>szélszívás</i>		igen	lehet	lehet

Vita

Eljárási rend a magántulajdonban lévő lakóingatlanok vonatkozásában

ELEMILAKHATÁSI FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA

Magyarország eddigi legnagyobb ipari katasztrófája történt 2010. október 04-én 12.30-kor, amikor a magántulajdonban lévő Magyar Alumínium Termelő és Kereskedelmi Zrt. (MAL Zrt.) területén, a vörösiszap zagyártározó X. kazettájának nyugati gátja átszakadt. A gátszakadás következtében 1.644.797 m³ vörösiszap és lúgos víz elegye a Torna-patakon keresztül elöntötte Kolontár, Devecser és Somlóvásárhely települések mélyebben fekvő részeit.

A károsultak száma elérte a 731 főt. A katasztrófával 1305 ha mezőgazdasági terület volt érintett, ezen belül 758 ha-t öntött el a vörösiszap. A pontosított felmérés alapján a sérült ingatlanok száma 324 db volt. 406 fő szorult egészségügyi ellátásra, közülük 120-an súlyosan megsérültek. 10 lakos életét veszítette.

A Kormány a veszélyhelyzet kihirdetésekor állami felügyelet alá vonta a MAL Zrt-t, mely következtében a gyártási, logisztikai, gazdasági, értékesítési, környezetvédelmi, biztonsági, kárelhárítási tevékenységek ellenőrzés alatt álltak. Ezen időszak alatt a MAL Zrt. fokozatosan, a termelés folyamatos fenntartása mellett áttért a nedves technológiáról a száraz technológia alkalmazására, amely jobban szolgálja a térség biztonságát.

A világviszonylatban egyedülálló katasztrófa során a katasztrófavédelem és tűzoltó erőkön kívül a rendőrség, a honvédség és a mentőszolgálat állománya mentette a bajba jutott lakosságot, rendelkezésükre álló erőkkel, eszközeikkel, szakterületüknek megfelelően mindent megtettek a katasztrófa következményeinek enyhítése, felszámolása, valamint az emberi élet, a természetes és az épített környezet megóvása érdekében. Mindezek mellett számos karitatív szervezet és önkéntes is segítette a mentési tevékenységet.

A Kormány a helyzet kezelése és a rendkívüli intézkedések megtétele érdekében az érintett megyék közigazgatási területeire a veszélyhelyzet kihirdetésére és a bevezetendő rendkívüli intézkedésekre vonatkozó jogszabályok alapján 2010. október 06-án kihirdette a veszélyhelyzetet, melyet az Országgyűlés felhatalmazásával a Kormány június 30-ig meghosszabbított.

2010. októberétől folyamatos volt az ivóvíz és a levegő szennyezettségére irányuló ellenőrző mérések figyelemmel kísérése, az adatok közzététele. A lakosság körében számos egészségügyi szűrővizsgálatot végeztek. Az életveszélyessé, lakhatatlanná nyilvánított lakóingatlanok bontása, valamint új lakóingatlanok építése ütemezetten zajlott. A katasztrófa során keletkezett károk felmérése és megtérítése, - beleértve a nem lakóingatlanokban esett károkat, mezőgazdasági, gépjármű, vállalkozási, gazdálkodó szervezetek kárait, - folyamatosan megtörtént.

- Köszönhetően annak, hogy a Kormány a helyreállítással, az újjáépítéssel, a kártalanítással összefüggő szükséges kiadást, és feladatot vállalt, a Magyar Kármentő Alapban összegyűlt pénzt elsősorban a térség fejlesztésére, új munkahelyek teremtésére és a lakókörnyezet élhetőbbé tételére, mitöbb, a korábbinál jobb, a XXI. századi körülmények kialakítására fordíthatták. Így az újrakezdéshez nem csak azok kaphatnak segítséget, akiknek a lakhatását kell megoldani, hanem azok is, akiknek a megélhetése, lakókörnyezete került veszélybe.
- Az állami kárenyhítés alapja az ingatlanok esetében a Belügyminisztérium Építésügyi Főosztályának szakvéleménye volt. A Főosztály felmérte a károsodott ingatlanokat és a bontandó vagy a helyreállítandó kategóriába sorolta azokat. A bontandó épületeknél felkért igazságügyi építészeti szakértők állapították meg a kár mértékét és értékét, amely alapját képezte – összecszerülésében – a tulajdonosokat megillető kárenyhítésnek. A használt ingatlant vásárlók esetében az eladóknak történt a kifizetés az Állam részéről a BM OKF által felkért szakértők igazságügyi értékbecslése alapján, a megvásárolandó ingatlanra megállapított érték szerint.

- Az új lakóház építését választó károsultak számára több típustervet ajánlottak fel. Akik használt ingatlant kívántak kárenyhítésként vásárolni, az ország bármely pontján választhattak eladó ingatlant.
- Azon károsultak, akik lakhatásukat más módon, pl. rokonoknál kívánták a továbbiakban biztosítani, kérhették a káruk készpénzben történő enyhítését. Az UKKK irányításával a kivitelezők folyamatosan végezték a sérült lakóingatlanok bontását, mintegy 110 163 köbméternyi bontási törmelék került elszállításra.

Új építésű ingatlanok megoszlása:

Devecseren 89 ház épült,

Kolontáron 21 ház épült,

Somlóvásárhelyen 1 ház épült,

Márkó településen 1 ház épült.

Mindösszesen: 112 új ház épült.

Hivatkozások

1. Muhoray Árpád: Az Újjáépítési Kormányzati Koordinációs Központ tevékenysége a vörösiszap-tragédia után EPTÉSUGYI SZEMLE 53:(KÍnsz) pp.8-10.(2011)
2. Muhoray Árpád-Papp Antal: A vörösiszap-katasztrófa elleni védekezés, a helyreállítás, újjáépítés tapasztalatai I.BELUGYI SZEMLE (2013 2.) ISSN 1218-8956
3. Muhoray Árpád-Papp Antal: A vörösiszap-katasztrófa elleni védekezés, a helyreállítás, újjáépítés tapasztalatai II.BELUGYI SZEMLE (2013 3.) ISSN 1218-8956
4. Endrődi István - Teknős László: A szélsőséges időjárás hatása a magyarországi közlekedési rendszerekre- kiemelten a közút és vasút alágazatokra. In: Horváth Attila(szerk.): *Fejezetek a létfontosságú közlekedési rendszerelemek védelmének aktuális kérdéseiről.* p. 152 Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2014.pp 83-100 (ISBN: 978-615-5305-30-6)
5. 9/2011. (II. 15.) Korm. rendelet a vis maior tartalék felhasználásának részletes szabályairól
6. Bleszity János - Kátai-Urbán Irina: Hazardous establishments as national risks. *Bólyai Szemle XXIII:(2)* pp. 112-118. 2014. (ISSN 1416-1443)
7. Bolgár Judit - Ambrusz József: Kríziskommunikáció- Egyetemi jegyzet, 2012
8. Restás Ágoston: A tűzoltásvezető döntéshozatali mechanizmusa, *Védelem*, VIII. évfolyam 2. szám, Budapest, 2001, ISSN: 1218-2958 pp.22-27.
9. Kiss Alida - Ambrusz, József: A VÖRÖSISZAP-KATASZTRÓFA KÖVETKEZMÉNYEINEK FELSZÁMOLÁSA, A KELETKEZETT KÁROK HELYREÁLLÍTÁSA. In: Takácsné, György Katalin (szerk.) "Innovációs kihívások és lehetőségek 2014-2020 között" [elektronikus dok.] : XV. Nemzetközi Tudományos Napok : tanulmányok = "Challenges and prospects for innovation between 2014-2020" : 15th International Scientific Days : publications = "Herausforderungen und Möglichkeiten von Innovationen zwischen 2014-2020" : XV. Internationale Wissenschaftliche Tagung : Publikationen. Gyöngyös, Magyarország : Károly Róbert Főiskola (2016) 1 704 p. pp. 845-853. , 9 p.
10. Bodnár László: A tűzoltó fecskendők erdőtűzhöz való vonulásának nehézségei a hazai útviszonyok tekintetében. In: Restás Ágoston-Urbán, Anett: Tűzoltó Szakmai Nap 2016. Budapest, Magyarország : BM OKF (2016) 186 p. pp. 106-109

**NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM**

LUDOVIKA

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

---

uni-nke.hu